

## **Oponentský posudek bakalářské práce Moniky Meislové**

**Název práce:** Filmografie Petra Zelenky z genderové perspektivy očima studentek vysokých škol  
**Oponentský posudek vypracovala:** Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

Monika Meislová ve své bakalářské práci zkoumala genderové interpretace vybraných filmů režiséra Petra Zelenky u šesti vysokoškolských studentek, které zpovídala metodou polostrukturovaných rozhovorů. Celou analýzu pak studentka rámuje rozsáhlou teoretickou kapitolou věnovanou vývoji a teorii médií.

Hned úvodem musím jako oponentka poznamenat, že práci považuji za zdařilou a velmi pečlivě zpracovanou. Především bych ráda zdůraznila, že práce – konkrétně pak analytická část – dobře odráží postupný vývoj v kritickém a nezávislém myšlení autorky. Čím blíže se dostáváme k závěru práce, tím lépe kolegyně Meislová demonstruje schopnost kritického a analytického úsudku, a to především při rozboru odpovědí svých respondentek, zvláště pak té poloviny z nich, které již prošly genderovým tréninkem a dle diplomantčina zjištění nevykazují větší genderovou citlivost při interpretaci filmů než jejich s genderovými koncepty neobeznámené protějšky. Toto zjištění, ačkoliv nebylo primárním cílem výzkumu kolegyně Meislové, považuji za velice nosné a objevné a též v něm spatřuji ideální odrazový můstek pro další případný výzkum (například na magisterské úrovni). Současně bych však ocenila, kdyby se autorka pokusila šířeji tyto (možná neočekávané) diskrepance objasnit a vysvětlit a nespokojila se jen s konstatováním, že je takové zjištění překvapivé a patrně vypovídá o nereflexované interpelaci divaček filmem k přijetí předkládaných obrazů a hodnot.

V podobném duchu se potom nesou mé mírné výhrady k práci, které se týkají jak analýzy, tak teoretického uchopení práce. Mám totiž za to, že by studentčina analýza neschopnosti respondentek (ať již s genderovou kompetencí či bez ní) tematizovat symbolická poselství *Knoflíkářů* a *Příběhů obyčejného šílenství* stran maskulinity a femininity mohla být výrazněji prohloubena, kdyby v teoretické části věnovala pozornost filmovým (či literárním) přístupům k publiku (diváckému i čtenářskému), s ohledem na téma práce pak feministickým interpretacím tohoto fenoménu. K využití se zde nabízejí práce např. Ien Ang, Tanii Modleski, Janice Radway, Judith Fetterley, Charlotte Brunsdon a dalších. Ostatně vlastní titul práce si o teoretické uchopení publika sám říká. Proto bych v teoretické kapitole výrazně omezila pojednání o historickém vývoji médií od hliněných tabulek po digitální nosiče a zacílila pozornost právě na filmovou produkci a filmovou teorii a tuto potom zúžila na teorii interpretačních strategií u publika. Reflektuji na tomto místě, že diplomantka se filmové teorii v práci věnuje např. využitím teorie bytí-pro-pohled Laury Mulvey, ale činí tak dle mého názoru spíše okrajově a na základě přehledové literatury (autorské týmy Renzetti-Curran či Jirák a Köpplová), místo aby účelněji cílila na k tématu práce relevantnější zdroje, viz výše. Jinými slovy, teoretická kapitola je zdařilá, avšak převážně nechává čtenáře/řku na vážkách, jak a nakolik některé pasáže souvisejí s tématem práce a v některých momentech pak konkrétně s kinematografií (viz dlouhé odstavce věnované například tisku či reklamě, kde se nerozlišuje o jakou formu reklamy se jedná).

Analytické části, v níž diplomantka zdařile kóduje genderové stereotypy femininity i maskulinity, které Zelenkovy filmy místy vytěžují a místy subvertují (i když s ohledem na potencionální reinterpetaci androcentrického řádu velmi problematicky), si pak dovoluji vytknout jistou schematičnost a deskriptivnost. Třebaže kolegyně Meislová v této části manifestuje genderovou kompetenci (ačkoliv například gender i genderové stereotypy definuje v práci hodně obecně a spíše dichotomně), hlavně konstatuje, jak její respondentky jednotlivé mužské a ženské postavy hodnotí, než aby šla hlouběji pod povrch jejich interpretací. Jak jsem nicméně již naznačila výše, tato deskripce v závěru práce ustupuje ve prospěch některých analytických závěrů. Možná právě proto, že autorka dokazuje, že disponuje analytickým potenciálem, mě jako oponentku mrzí, že častěji setrvává na popisné rovině.

Po jazykové stránce je práce Moniky Meislové dokonale vycizelovaná, prostá překlepů a nejasných formulací. Po formální stránce splňuje nároky na bakalářskou práci, i když v případě četných intertextových odkazů bych uvítala, kdyby autorka k odkazům

dodala i paginaci než jen vročení využívaných knižních zdrojů. Zároveň by bylo vhodné, v několika případech – jako je tomu u hegemonní maskulinity – doplnit do práce výstižné definice hned při první zmínce konceptu, nikoliv až dále v textu, kde se konceptu využívá při interpretaci.

U obhajoby potom navrhuji, aby diplomantka zodpověděla či vysvětlila následující dotazy: Proč se rozhodla pro analýzu právě Zelenkových filmů? Jsou nějakým způsobem genderově specifické v porovnání s jinou českou či zahraniční tvorbou? Za problematickou považují definici alternativního filmu na str. 28. Je alternativní film specifický právě jen pojetím erotiky? A jak toto souvisí s analyzovanými filmy? A dále bych diplomantku požádala, aby vlastními slovy zhodnotila oba filmy s ohledem na vyváženost reprezentace femininity a maskulinity a vypíchla genderově emancipační a naopak genderově stereotypizující či ujařmující aspekty děl.

Navzdory výše zmíněným minoritním výtkám stran teoretického rámce práce a místy nadbytečné deskripci **doporučuji práci k obhajobě** a navrhuji hodnocení **lepší „velmi dobře“**.

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

V Praze dne 7. června 2013

## **Oponentský posudek bakalářské práce Moniky Meislové**

**Název práce:** Filmografie Petra Zelenky z genderové perspektivy očima studentek vysokých škol  
**Oponentský posudek vypracovala:** Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

Monika Meislová ve své bakalářské práci zkoumala genderové interpretace vybraných filmů režiséra Petra Zelenky u šesti vysokoškolských studentek, které zpovídala metodou polostrukturovaných rozhovorů. Celou analýzu pak studentka rámuje rozsáhlou teoretickou kapitolou věnovanou vývoji a teorii médií.

Hned úvodem musím jako oponentka poznamenat, že práci považuji za zdařilou a velmi pečlivě zpracovanou. Především bych ráda zdůraznila, že práce – konkrétně pak analytická část – dobře odráží postupný vývoj v kritickém a nezávislém myšlení autorky. Čím blíže se dostáváme k závěru práce, tím lépe kolegyně Meislová demonstruje schopnost kritického a analytického úsudku, a to především při rozboru odpovědí svých respondentek, zvláště pak té poloviny z nich, které již prošly genderovým tréninkem a dle diplomantčina zjištění nevykazují větší genderovou citlivost při interpretaci filmů než jejich s genderovými koncepty neobeznámené protějšky. Toto zjištění, ačkoliv nebylo primárním cílem výzkumu kolegyně Meislové, považuji za velice nosné a objevené a též v něm spatřuji ideální odrazový můstek pro další případný výzkum (například na magisterské úrovni). Současně bych však ocenila, kdyby se autorka pokusila šířeji tyto (možná neočekávané) diskrepance objasnit a vysvětlit a nespokojila se jen s konstatováním, že je takové zjištění překvapivé a patrně vypovídá o nereflektované interpelaci divaček filmem k přijetí předkládaných obrazů a hodnot.

V podobném duchu se potom nesou mé mírné výhrady k práci, které se týkají jak analýzy, tak teoretického uchopení práce. Mám totiž za to, že by studentčina analýza neschopnosti respondentek (ať již s genderovou kompetencí či bez ní) tematizovat symbolická poselství *Knoflíkářů* a *Příběhů obyčejného šílenství* stran maskulinity a femininity mohla být výrazněji prohloubena, kdyby v teoretické části věnovala pozornost filmovým (či literárním) přístupům k publiku (diváckému i čtenářskému), s ohledem na téma práce pak feministickým interpretacím tohoto fenoménu. K využití se zde nabízejí práce např. Ien Ang, Tanii Modleski, Janice Radway, Judith Fetterley, Charlotte Brunsdon a dalších. Ostatně vlastní titul práce si o teoretické uchopení publika sám říká. Proto bych v teoretické kapitole výrazně omezila pojednání o historickém vývoji médií od hliněných tabulek po digitální nosiče a zacílila pozornost právě na filmovou produkci a filmovou teorii a tuto potom zúžila na teorii interpretačních strategií u publika. Reflektuji na tomto místě, že diplomantka se filmové teorii v práci věnuje např. využitím teorie bytí-pro-pohled Laury Mulvey, ale činí tak dle mého názoru spíše okrajově a na základě přehledové literatury (autorské týmy Renzetti-Curran či Jirák a Köpplová), místo aby účelněji cílila na k tématu práce relevantnější zdroje, viz výše. Jinými slovy, teoretická kapitola je zdařilá, avšak převážně nechává čtenáře/řku na vážkách, jak a nakolik některé pasáže souvisejí s tématem práce a v některých momentech pak konkrétně s kinematografií (viz dlouhé odstavce věnované například tisku či reklamě, kde se nerozlišuje o jakou formu reklamy se jedná).

Analytické části, v níž diplomantka zdařile kóduje genderové stereotypy femininity i maskulinity, které Zelenkovy filmy místy vytěžují a místy subvertují (i když s ohledem na potencionální reinterpetaci androcentrického řádu velmi problematicky), si pak dovoluji vytknout jistou schematičnost a deskriptivnost. Třebaže kolegyně Meislová v této části manifestuje genderovou kompetenci (ačkoliv například gender i genderové stereotypy definuje v práci hodně obecně a spíše dichotomně), hlavně konstatuje, jak její respondentky jednotlivé mužské a ženské postavy hodnotí, než aby šla hlouběji pod povrch jejich interpretací. Jak jsem nicméně již naznačila výše, tato deskripce v závěru práce ustupuje ve prospěch některých analytických závěrů. Možná právě proto, že autorka dokazuje, že disponuje analytickým potenciálem, mě jako oponentku mrzí, že častěji setrvává na popisné rovině.

Po jazykové stránce je práce Moniky Meislové dokonale vycizelovaná, prostá překlepů a nejasných formulací. Po formální stránce splňuje nároky na bakalářskou práci, i když v případě četných intertextových odkazů bych uvítala, kdyby autorka k odkazům

dodala i paginaci než jen vročení využívaných knižních zdrojů. Zároveň by bylo vhodné, v několika případech – jako je tomu u hegemonní maskulinity – doplnit do práce výstižné definice hned při první zmínce konceptu, nikoliv až dále v textu, kde se konceptu využívá při interpretaci.

U obhajoby potom navrhuji, aby diplomantka zodpověděla či vysvětlila následující dotazy: Proč se rozhodla pro analýzu právě Zelenkových filmů? Jsou nějakým způsobem genderově specifické v porovnání s jinou českou či zahraniční tvorbou? Za problematickou považují definici alternativního filmu na str. 28. Je alternativní film specifický právě jen pojetím erotiky? A jak toto souvisí s analyzovanými filmy? A dále bych diplomantku požádala, aby vlastními slovy zhodnotila oba filmy s ohledem na vyváženost reprezentace femininity a maskulinity a vypíchla genderově emancipační a naopak genderově stereotypizující či ujařmující aspekty děl.

Navzdory výše zmíněným minoritním výtkám stran teoretického rámce práce a místy nadbytečné deskripci **doporučuji práci k obhajobě** a navrhuji hodnocení **lepší „velmi dobře“**.

Mgr. et Mgr. Tereza Jiroutová Kynčlová

V Praze dne 7. června 2013